

put vult. Ex his itaq; memorat; de susceptioe lumio; illustratōnū p has sex potētiā; pspicūū fit sicut addebat q ipas speculis ratiōnabiliter comparam?

Consideratio. xix.

pdicaz potētiā; susceptōis purior; lumio sitatē cū aduersiōe exēplo sex speculoz; z an gelorū cognitiōem elucidat.

Atē; sex potētiā; pnoiatas qn to aliq; fuerit purior z luminosior tā ex se q; ex adiūcta illustratōne tāto fit ad theologiā mysticā ap/ tior. Hāc aptitudinē i pdictis potētijs ad theologiā mysticā intelligim; vl' forma liter in se susceptiue. sic intelligentia capit eā; vl' materialit; z quodāmodo dispositi ue. sicut sensus ad eādē pdispōnit. qua; cō sideratōe h modo exposita; nos ipam ex pce dente p similitudinē in specul' materialibus manifestam;. Sint itaq; sex specula sibi in uicem catenata z respiciētia se mutuo ordi nata ad lumē; calozē solis suspiciendū fm ppinq; et remoti; nūc a supiori; nūc ab inferiori. Cōstat q; speculū qdlibz quanto erit puri; in se z luminosior; ab extrinseco; tan to erit apti; ad opatōem suā z alioz; intan rū q; ex mutua actōe z reactōe fiat splendi di; quodlibet ex illis nisi aliud obstiterit. i mo ex pbinatōne varia poterit effectus ali q; v; puta imago vl' color resultare. q; abs q; pcurfu tali nequa; appareret. Cū gigan ter dixim; nisi aliud obstiterit. qm; speculuz quod est; soli ppinq; tanta radiatōe eius dem solis pfundi possz a supiori; q; ipē acti ones alioz speculoz; ab infimis nō tā pro tūc illumiarent q; obūbrarēt. Idē dicim; de intelligentia dū a supiori; suā lucē ca pit. q; tunc subobscurior aliq; redderet ex cōuersiōe et ad potētiā; collucētēs inferi us. q;uis i hoc diuersificent; specula materi alia z spūalia. qm; spūalia duas facies ha bēt pferim; ea q; nō vtunt; organis corpali bus. Quoz speculoz; spūaliū; tanta pte esse virtus; tal' vigor et cōsolidatio; q; parit; ex equo sine detrimēto a supiori; poterunt et i feriori pte lumia sua suscipere; z tenere susce pta. Hoc manifestū ē in angelis z alijs cō firmatis. q; sil' eque cognoscūt tpalia z eter na. quoz tenuē similitudinē z imitatōnez ge runt aliq; ex viatoribz; ex speciali grā; z ve hemēti habitatiōne; vt inferius dño duce mōstrabimus.

Consideratio. xx.

ostendit corruptōem illaz sex potētiā; z causam q; potuerūt reformari.

Specula materialia sicut multo; tēs deformant; z inficiūt; z cor rūpunt; in suis actōibz; debitis. q; ab extrinseco; q; ab intri seco; nō minus incidit deformitas et infe ctio in speculis spūalibz; sex potētiā; q; tres sunt cognitue. affectiue pari numero. Ex pientia etiā sine similitudine docet nos q; sepe turpia fantasmata; z errores; et fede representatōes obiectales. Cōcupiscētie pre terea z passioēs sordide tetres; horride tā; q; sumi qdā caliginosi vl' infecti z veneno si; aīas nras obnubilāt; fedāt atq; macul lant. Prefertim i pmaria; z nouella talium; apphēsiōe velut in pueris. Deniq; general' z inelicitibil' sordidatio talis puenit ab ori ginali macula; que aīam nram cū omnibus potētijs suis; ad hāc misabilē tradurit ag grauatiōem; vt e celestibz; ad terrena; z ab in telligibilitate ad brutalitatē demersa; ploze tur. Hō; (inq; ppha) cū in honore esset non intellexit; pparat; est iūctis insipicētibz; z silis fact; est illis. Et insignis poeta. Ter reniq; hebetāt artus moribūdaz; mēbra. Nihilomin; ab istis emergere z sursum eni ti hoc virt; h labor est. vt cū aplo nra con uersatio sit i cel. cōtra exclamatōem satirici dicentis. O curue i terris aīe z celestū; ma nes. In h pcpue; pparat; ipa cui; naturā inq; rim; theologia mystica; quā p penitētiā; z credulitatē euangelij ad ipisci; z nō aliē fas habemus; sicut restat ostendendū.

Quarta pars pici

cipalis agit de cōtemplatōne meditatiōe et cogitatiōe vsq; ad. xxvi. cōsideratiōz. Ordī ne p. xxi. p; sideratio describit actōes potē tiā; sub generali diuisione.

Noticia clarioz; theologie my stice possit haberi; pdest inq; ere; z quidditatē pteplatōis. Siqui dem appropate loq;ndo si; pte platio est in vi intelligentie cognitua. ita in vi synderisis affectiua reponit; mystica the ologia. put infra dño illuminatē docere co nabimur. Supest; igit; recto ordie vt post q; describere studuim; vires cognoscitiuas in hoie. z distingim; in genere tres virtutes cognoscitiuas. scz; imaginatōez; rōem z in

Quarta pars de mystica

teligentiā. Et tres affectivas pportiona
les q̄ sunt appetitus sensitivus. appetitus
volitivus seu volūtas. et appetit⁹ q̄dā supi
or: q̄ synderisis noīari p̄t. eo q̄ seq̄tur app̄
hēsiōem. Hunc ad fmōem de actib⁹ corū
q̄ntū ad rem q̄tractat elucidādū artinet
veniam⁹. Et q̄ notiores sunt actus intel
lective q̄ affective potētē. magis enī sub
doctrina tradēdi sunt/nō pigeat primitus
illos describere noīatim. ¶ Sūt autē tres
termini generales q̄b⁹ maxime vlos fuisse
video eos q̄ de p̄tēplatiōe p̄ modū artis lo
cuti sunt. cogitatio/meditatio/p̄tēplatio.
Et hi termini q̄s aliq̄n p̄miscue sumātur
ab aliq̄b⁹ sicut candēre p̄ ipos significare
p̄tingit. nihilomin⁹ distinctas habēt signi
ficatiōis rōes/quas p̄ faciler difficile/p̄ vri
le vel inutile sentiūt aliq̄. Un⁹ cogitatio sic
esse descriptā reperio a venerabili Richar
do in suo de cōtēplatiōe. q̄ hanc materiā
elucidavit vsq̄ ad fundamētū /magistrus
suū hugonē insecut⁹. Cogitatio est ip̄ouī
dus aie obtus⁹ /circa sensibilia ad euagatō
nem p̄nus. ¶ Meditatio est puid⁹ anie ob
turus in veritatis cognitiōe seu inq̄sitiōe ve
hemēter occupat⁹. ¶ Cōtēplatio est p̄spi
cax et liber /id ē expeditus animi p̄tuit⁹ /in
res spiritales p̄spiciēdas. vsq̄ quaq̄ diffu
sus /et i diuina specula suspensus. ¶ Cogita
tio igit⁹ vagat⁹ et serpit sine labore et fructu.
Meditatio nitit⁹ et intēdit cū labore et fru
ctu. Cōtēplatio circūuolat et circūfertur
sine labore et cū fructu. ¶ In cogitatiōe est
euagatio. In meditatiōe inq̄sitiō. In p̄tē
platiōe admiratio. ¶ Vari⁹ deinde p̄tēplati
onē ramificāt in varias species et varie. de
q̄bus nō est statim dicēdū p̄ singula. ¶ S̄
maxime req̄rendū esse arbitror. vnde facili
tas tā in cogitatiōe q̄ in cōtēplatiōe oriat⁹ et
in meditatiōe difficultas. Hoc enī me p̄ ex
p̄ssum legisse nō memini /q̄uis sit p̄sidera
tione dignissimū.

Consideratio. xxii.

ponitrōem vñ surgit cogitatiōis facilitas.

Cogitatio facilis est q̄ format⁹ i
mediate v̄l ex sensatiōib⁹ actuali
bus /vel ex fantasmatib⁹ passim
occurrētib⁹. et vltra non nititur.

Quēadmodū nāq̄ sensus n̄os cū omī fa
cilitate circūducim⁹ mō huc mō illuc /ob
iectis sufficēter p̄sentatis. Et sil⁹ nulla est
difficultas in occurſu fantasmatū q̄liūcup

q̄. nam euagant⁹ p̄sentant⁹ nobis etiā in
tis. Confestim apparetratio cur cogitatio
que fm talia format⁹ et hec inseq̄t nullā pa
tē difficultatē. Videm⁹ hoc in pueris. vi
dem⁹ h̄ in hoīb⁹ ociosis q̄ in talib⁹ q̄runt
oblectatiōem. q̄ nullū afferūt in p̄siderādo
laborē. Sed de his p̄ enūciavit sermo p̄
pheticus. Nonit dñs cogitatiōes hoīm q̄
niā vane sunt. vane sūt itaq̄ q̄ sunt sine ca
rentes /somniaq̄ silēs. Non enī ad aliq̄ē
finē vtilē ordināt /imo frēq̄nter cū hō i ta
libus se oblectauerit tristis manet.

Consideratio. xxiii.

meditatiois difficultatē et laborē exponit. et
emplū tā phicis q̄ poeticis de orpheo vir
gilio et hercule.

Editatio difficultatē sortit⁹ ex eo
q̄ vltra sensatiōes actuales vel
fantasmata passim occurrentia
ip̄a nitit⁹ vltra p̄tingere v̄l in ali
quo fixa stare. Experit⁹ i se crebro q̄lib⁹ stu
diosius difficultatē q̄ est insistēdo ad aliq̄d
attēte p̄siderādū cogitatiōem sine diuerticu
lis ad alia. Et hoc dū fit /cogitatio iā trā
sit in meditatiōem. nō vt cogitatio desinat
esse. s̄ vt desinat esse cogitatio. ¶ Quis itaq̄
q̄ nesciat fortissimos eē mor⁹ actuales sen
suū. nunc hos nūc illos /esse similit⁹ p̄tinuū
fluxum fantasmatū null⁹ ignorat. p̄pterea
sensualem motū vnire /aut fluitatiā fantas
mata cohibere v̄l sistere v̄l sup̄gredi ad ali
quam certā cogitatiōem suā sub determina
tis limitib⁹ claudere operosum est valde n̄
habituatis et insolitis. neq̄ fieri p̄t absq̄ il
lo qui claudit certis limitib⁹ mare /et ponit
terminū fluctib⁹ eius. ¶ Reuero difficultas
hec auget et fit labor insuspicabil⁹ dñz ani
mus denudare nitit⁹ cogitatiōem ab inuo
lutiōe accidentiū. hoc est circūstantiis lo
ci et t̄pis. et aliorū q̄ p̄sentat sensus /vt abso
lute et nude quidditate rez appareāt /qua
si nō cōnolute tēpi et loco. ¶ Dat exemplū
diuin⁹ Aug⁹ de p̄sideratiōe veritatis et boni
tatis quas dū i sua puritate meditari sata
gim⁹ cōfestim occurrit hec vel illa bonitas
Et hec vel illa veritas in particulari. et fit
cogitatio n̄ra cū t̄pe et loco. vt dicit notan
ter phus. i. metaphisice. ¶ Pertinere ad h̄
estimo poeticas illas fictionses et imagi
natiōes /vnam de orpheo cytharizate et eu
ridice quā ad inferos dilapsam euehereni
tatur ad superos. et alterā apud Virgiliū

de Enea transeunte ad cāpos elizeos ⁊ ibi
dem intelligente que futura erant post ena-
tationem maris et obdormitionem cerberi.
Non enī tales viri quos p̄ theologis ha-
buit antiq̄tas ociose fabulant. Orphe⁹ est
vir sapientie deditus qui p̄ aurate vl' ebur-
nee cithare modulor / hoc est per debitā et
armonicā morū cōpositionem / sistere facit
flumina defluentū desideriorū. cōponit q̄
q̄ ⁊ māsuecere facit ferinos et brutales af-
fectus. Deniq̄ cōpellit siluas rigidās pra-
uarū inclinationū tā innatarū q̄ acquisi-
tarū ad suū voluntatis arbitriū sequi. hic
orpheus euridicem habz sponsaz / illam d̄
qua gloriabat sapiēs / quesisse sibi sponsaz
sapientiā assamere. vl' accōmodati⁹ euridicem
accipiamus vim intellectuāle datā
homini ad cōsiderationē sup̄norū. Hec vi-
dum p̄ prata florentia placibiliū obiectoz
vagatur. mordet a serpēte voluptatis late-
tis sub herba formosiratis. sicut dicit Arist.
q̄ voluptas furata est intellectu sp̄isse sapi-
entie. Hoc vulnus inflictū trahit euridicē
ad inferos. quia hec sola tā infima cogitat.
in his solis cōuertatur / nō potēs dicere cū
ap̄lo. Hostra queratio in cel' est. Vulnera
ta igit' deductas euridice. i. vi intellectuā-
li ad inferos / p̄ mediū serpētis. sicut ad lit-
teram tempatio serpētis p̄ mos illos parē-
tes sapiētissimos demersit in baratrū oīs
illius miserie qualē apud inferos sub me-
taphora agruis exēplis poete figurarunt.
Orpheus vir sapiens deplorat amissaz cō-
lugem / quā ad sup̄nas auras conat' rursus
educere. quo canēte ⁊ lugente / silent furie i
females passionū carnaliū. cerberi latrat'
nō auditur. quia res cū t̄pis lapsu nō cōci-
piunt. Animus p̄terea qui p̄ssus ante erat
lapide molari terrene curiositatis / sicut sizi-
pus / vel qui agitabat' rota volubili mūda-
ne occupatōis sicut hyxion. vel qui lacera-
bat' a vulturib' mordacis voluptat' / sicut
ticius. vel q̄ esuriebat inter aquas ⁊ poma
sicut auarus tantal' / nūc intrepide in req̄-
em sui conuertitur cū illo qui dicebat. Cō-
uertete anima mea in req̄em tuā. quia do-
minus bñfecit tibi. Inter hec lamenta ⁊ ef-
ficacia carnia iubet euridices orpheo red-
di / ea t̄m legene rursus p̄uertat' ituitū. Sz
heu noctis p̄terminos orphe⁹ euridicē
suam vidit. pdidit. occidit. ¶ Nos hec fa-
bula respicit q̄cunq̄ in sup̄ex diē mētē du-
cere queritis. nā qui tartareū in specus vi-

ctus / lumina flexerit / q̄cqd̄ p̄cipuū trahit /
pdit dū vidit inferos. Hec Boetius. Ad
hanc sententiā facile traduci possunt ficti-
ones alie de enea virgiliano / et hercule ⁊ p̄-
seo descēdētib' ad inferos ⁊ itez emergenti-
bus. Sed hec interim sufficiāt p̄ spoliato-
ne egyptiorū / ⁊ xp̄ianoꝝ d̄itatorē

Consideratio. xliii.

quomodo crescit ⁊ causat' cōtemplatio osten-
dit p̄ p̄les similitudines exēplares. et vbi p̄-
prie reponit.

Contemplatio facilitatē habz tum

ex habitib' p̄ meditatiōem acq̄-
sitis. Tū p̄pter abstractiōem ⁊ se-
paratiōem intelligentē a sensibili-

bus. Tum sepius p̄pter diuine gratie collu-
stratiōem in diuina spectacula subleuantez
Meditatio nimirū si debite fiat transit in
cōtemplatiōem / sicut cogitatio i meditatio-
nem. Facta enim sedula inq̄sitōe veritatis
denudatis insup p̄ vehemēs studiū rerum
qd̄ d̄itatis ab accidentalib' circūstantiis
generat' habit⁹ ex frequentatiōe. depurat' lu-
men intelligentie. fitq̄ lucid⁹ q̄nto est tene-
brositati sensualis cogitatiōis impmixt⁹.
¶ Pro cuius manu ductiōe palpabili imā-
ginemur conformiter ad diuinū Aug. in
suo de trinitate q̄ sit aliq̄s sup̄a montē ex-
celsum valde Ad cuius cācumen neq̄ ven-
ti neq̄ nubes attingant. sic de olimpo nar-
rat Aristot. Subtus vero quāto sit descen-
sus p̄cluior ad infima / tanto est illic tene-
brositas inq̄rior p̄ cōmixtiōem / ⁊ q̄ndā in-
cōparatiōem radioz solariū cum ceteris im-
p̄ssionib'. vt sunt venti. pluuie. niues. q̄n-
di res. fulgura. ⁊ similia ¶ Constat h̄ exem-
plo q̄ hō limpid⁹ liber⁹ ⁊ expedit⁹ cir-
cūfert oculos suos ad serenū lumē solis et
celi / dū sublimi⁹ euect⁹ est. et in q̄dā regio-
ne pura et trāquilla collocat' ¶ Qui oppo-
sitiū euenit dū in inferiora dilabit'. Ad hoc
exēplū respicit illud p̄s. Quis ascēdet i mō-
tem dñi / aut q̄s stabit in loco sc̄to ei⁹? Du-
ctio quoq̄ illa discipuloꝝ i montē excel-
sum valde / dū transfiguratus est ihs q̄n il-
los / apta est satis figura / sicut ⁊ ascēsus mo-
ysi in montē synai / dū e medio vocatus est
¶ Cōuertam⁹ nunc ex hac re sensibili consi-
deratiōem nostrā ad tres vires anīme p̄scri-
ptas / q̄ sunt. intelligentia / rō. sensualitas seu
imaginatio. Et compem⁹ sensualitatē infi-
mo mōtis. rationē medio, sup̄mo intelligen-

Quinta pars de mystica

tiam inueniem⁹ q^o si an^o stare possit in ar^o
ce intelligentie sine delapsu i inferiora / ipsa
poterit libero intuitu circūquaq³ semet dif
fundere. nūc ante / nūc retro / nūc dextrosū
nūc sinistrosū. Et hic est ocul⁹ p^oteplatois
q^o in Adā ante lapsum vinacissim⁹ purissi
m⁹ et expeditissim⁹ fuerat. Nūc ve nobis.
Tot⁹ fere extinet⁹ ē sicut ocul⁹ rōnis obte
nebrat⁹ / et ocul⁹ sensualitatis fere corrupt⁹.
¶ Attēdam⁹ rursus in hac silitudie / quem
admodū hō stans in supcilio mōtis talis
videt libere cū volet / nō soluz ea q^o iuxta se
sunt. s³ etiā ea q^o subtus se agunt. Et multo
liber⁹ multoq³ clar⁹ q^o habitātes inferi⁹.
īmo puz ab impuro / claz a tenebroso secer
net. q^o apud inferiores v^l nunq³ v^l raro
fit. Nō aliter aīa que i arcē intelligentie pue
hi meruerit et illic fixa steterit / spectabit ve
luti defursum ea oīa q^o in rōe et sensualitate
agunt. Judicabit insup i luce sua / et p luce
suā de oīb⁹ / qm regulis abstractis. / et cōnis
innitit⁹ fm q^o habēt regulari cetera omnia
¶ Exempla ad h^o sumi possent in omī arte
habēte reglas suas. fm q^o iudicant periti
in arte hac v^l illa de singularib⁹ spectanti
bus ad artē suā. q^o vtiq³ nequnt imperiti.
Ille p^oterea q^o pncipioz noticiā clarā et pfe
ctam haberet / videret in eis / et p ea cōclusio
nes ab eis deducibiles / clar⁹ q^o ipse cōclusi
ones in se videat ab eis q^o nō p pncipia cō
clusiōes earūdem acceperūt. ¶ Ex his pa
tefactū habem⁹ quo pacto p^oteplatois ocu
lus facil⁹ est et expedit⁹ dū habet / q^o acq³
sicio sit difficillima. ¶ Patz insup in q^o vi aīe
reponit. qz in vi supiori cognitua aīe q^o in
telligentia noīat. Iste enī ocul⁹ nō solū in
telligibilia / et abstracta / s³ etiā ea que i ratōe
et sensu sūt aspicit. q^o alio mō q^o ratio / et
aliter q^o sensus v^l imaginatio. ¶ Existio sic
intelligere eos q^o dicūt duas eē species p^o
teplatois / et imaginatois. duas in rōe / et duas
in luce intelligentie. Hoc q^o p^oteplatois nō qn
oīs p^oteplatio fiat in luce / et p lucē intelligē
tie. s³ qz p obiectoz varietate hmōi species
p^oteplatois variari noscunt⁹ hec ponunt.

Consideratio. xxx.

ponit qd sit pprie p^oteplari / et quō circa eā
erratur.

La

Abstractio qualē p^oteplatio req³
rit / p^opleri neq³ p imaginatōnem
neq³ p solā rōem q^o virtus ē supi
or. Itaq³ sicut ratio virt⁹ est su

pior et abstractior q^o sensualitas v^l imagi
natio. qm p^o abstrahere qd dīrates rez a cō
fusione accidētū / et formare p^ocept⁹ specifi
cos / et generales absolutos. qd nō p^o imagi
natio. Sic vis illa que ponit supior ad ra
tionē / et noīat intelligentia adhuc abstracti
or est q^o ratio / que i actib⁹ rōis abstractis a
fantasmatib⁹ trāsīt ad cognitōem eternozū
et incorporeozū / que nullā habēt fantasma
tū illusionē. et h^o dū irradiatōnem suscipit
ab inferiori. quia duz supiori et diuina luce
suffundit nō oportet. ¶ Ex hoc p^ospicū est
q^o p^oteplatio inepte querit p solā imagina
tionē. et impfecte p solā ratōem. q^o vis v^l qz
q^o virtus adiuuat / si limitib⁹ suis p^onta ē.
Quos si q^o voluerit supgredi / reddat ho
mo vel fantasti⁹ v^l insan⁹ in imaginatōe.
v^l erronee iudicās in ratōe. sicut apud nō
nullos visū est. qui dū inseq³ credunt eleu
tissimos viros / et abstractissimos i suis mō
dis cognoscēdi / negligunt aut tenere mō
dū eorūdem i abstracte viuēdo / et vilia stu
dendo et p^ouertēdo se ad se / et sup se / nihil ali
ud referūt nisi fantasias / et errores / quantū
libet ipi deuatozū doctorum verba tenere
videant. Fit enī apud talē quemlibet il
lud virgilianū de insana vate. dat (inq³) si
ne mente sonum. Et hoc est q^o reddit mul
tos ex eis qui dicunt formāzantes in fa
bulam et risum / imo in insaniā. quia p so
lam imaginatōnem / et rationē querunt illud
quod per intelligentie depuratōnem erat in
ueniendū. Quō autē intelligentie depura
tio et qualiter fiat / postorius quantū domi
nus cōcesserit aperitur.

Quinta pars prin

cipalis agit de tribus oculis aīe et trib⁹ af
fectionib⁹ correspōdentib⁹ in. xxvi. et. xxvii
consideratōne. Ordine vero. xxvi. conside
ratio ponens tres cognoscēdi modos fm
tria genera hominū ad hos dispositos.

Res cognoscēdi modi sunt q^o
rum vnus animalis dicit⁹ v^l tēs
maxime oculo carnis. Ali⁹ rati
onalis vtens plus oculo ratōis

Tercius spiritualis vtens oculo contem
platois / sicut distinxerūt diuini homines
tres oculos et tres viuēdi modos. De his
Augustin⁹ in libro de vera religioe. Bern
ad fratres de monte dei carthusienū. Et hu
go in suo de sacramentis. et sup ecclesiastē.
Uidem⁹ itaq³ quosdā ex hominib⁹ viuere